

ประโยค ๑-๒
ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๒

-----

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ..... ๑
- ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ..... เกิดที่ฟัน เรียกว่า..... ๑

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ๑ ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ

กณฺโฐ	คอ ๑
तालु	เพดาน ๑
मूत्रा	ศีรษะก็ว่า ปุ่มเหงือกก็ว่า ๑
तन्तो	ฟัน ๑
ओष्ठौ	ริมฝีปาก ๑
नासिका	จมูก ๑ ๑

- ๑ ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ ต ถ ท ธ น, ล ส เกิดที่ฟัน เรียกว่า **ทนต์** ๑

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. จิรฺ+ปวสํ สนธิเป็น..... ๑
- ข. พหุ+อาพาธ สนธิเป็น..... ๑
- ค. ตาสาหํ ตัดบทเป็น..... ๑
- ฌ. สาธติ ตัดบทเป็น..... ๑
- ง. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ..... ๑

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ๑ ก. จิรฺ+ปวสํ สนธิเป็น **จิรมฺปวสํ** ๑
- ๑ ข. พหุ+อาพาธ สนธิเป็น **พหฺวาพาธ** ๑
- ๑ ค. ตาสาหํ ตัดบทเป็น **ตาสํ+อหํ** ๑
- ๑ ฌ. สาธติ ตัดบทเป็น **สาธฺ+อิติ** ๑
- ๑ ง. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ **ย ว ม ท น ต ร พ** ๑

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามเช่นไร จัดเป็นอสาธณนาม ฯ
- ข. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
- ค. ปุณฺณสังขยา ใช้สำหรับนับนามนามอย่างไร ฯ
- ฌ. ตุมฺห ศัพท์ จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน ฯ ใช้สำหรับแทนชื่อใคร ฯ
- ง. ดาวเทว, อุทาหุ เป็นนิบาตบอกอะไร ฯ

ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

- ✕ ก. นามที่ไม่ทั่วไปแก่สิ่งอื่นเหมือนคำว่า **ทิมฺมาว** กุมารชื่อว่าทิมฺมาว เป็นต้น จัดเป็นอสาธณนาม ฯ
- ✕ ข. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้ ๒ คือ
เอกวจนํ คำพูดสำหรับออกชื่อของสิ่งเดียว ๑
พหุวจนํ คำพูดสำหรับออกชื่อของมากกว่าสิ่งเดียว คือตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป ๑ ฯ
- ✕ ค. ปุณฺณสังขยา ใช้สำหรับนับนามนามที่เต็มในที่นั้น ๆ คือนับเป็นชั้น ๆ เป็นต้นว่า ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ ที่ห้า ฯ
- ✕ ฌ. **ตุมฺห** ศัพท์ จัดเป็นสัพพนามชนิดปริสสัพพนาม ใช้สำหรับแทนชื่อคนที่ผู้พูด ๆ กับคนใด สำหรับแทนชื่อคนนั้น เช่น คำในภาษาของเราว่า ท่าน เจ้า สุ เอ็ง มึง ฯ
- ✕ ง. **ดาวเทว** เป็นนิบาตบอกปริจเฉท ฯ
อุทาหุ เป็นนิบาตบอกความถาม ฯ

๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัตตุวาจก ฯ มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร ฯ และในเหตุกัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง ฯ

- ✕ กิริยาศัพท์ใด กล่าวผู้ให้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้ให้ผู้อื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัตตุวาจก ฯ มีอุทาหรณ์ว่า **สามิโก สุทํ โอทนํ ปาเจติ** นายยังพ่อครัวให้หุงอยู่ซึ่งข้าวสุก ฯ
- ✕ ในเหตุกัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัย ๔ ตัว คือ **เณ ฌย ฌาเป ฌาปย** ตัวใดตัวหนึ่ง ฯ

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัตตุสาธนะ ฯ และกัตตุสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร ฯ จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย

- ก. **ทุกฺเขน รกฺขยิตฺติ ทฺรภุขํ** ฯ
- ข. **อวสนฺติ เอตฺถาติ อวาโส** ฯ

๕ ศัพท์ใดเป็นชื่อของผู้ทำ คือผู้ประกอบกิจยานั้น เป็นต้นว่า **กุมภกาโร** ผู้ทำซึ่งหม้อ ศัพท์นั้นชื่อว่ากัตตุสาธนะ ๕

๖ กัตตุสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่า “ผู้...”, ถ้างลงในอรรถคือดัสสึละ แปลว่า “ผู้...โดยปกติ”^๑ ๕

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะ มาดังนี้

๗ ก. **ทุกฺเขน รกฺขียตีติ ทฺรภุ**

(จิตฺโต) อันเขารักษาได้โดยยาก เหตุนั้น (จิตฺตํ) ชื่อว่า อันเขารักษาได้โดยยาก, **ทฺ** ปัจจัย, เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ๕

๘ ข. **อวสฺนฺติ เอตฺถาติ อวาโส**

(ภิกฺษุ ท.) ย่อมอาศัยอยู่ (ในประเทศ) นั้น เหตุนั้น (ประเทศํ) ชื่อว่า เป็นที่อาศัยอยู่ (แห่งภิกฺษุ ท.), **ณ** ปัจจัย เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ๕

๖. อะไร ชื่อว่า ทวันทสมาส ๕ มีเท่าไร ๕ อะไรบ้าง ๕

อนฺโตปาสาทํ, อาคตสมฺโณ (อาราโม) เป็นสมาสอะไร ๕ จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย ๕

๑ นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า ทวันทสมาส ๕

๒ (ทวันทสมาสนั้น) มี ๒ อย่าง คือ **สมาหาโร ๑ อสมาหาโร ๑** ๕

๓ **อนฺโตปาสาทํ** เป็นนิปาตปุพฺพกะ อัပ္ยยิภาวสมาส ๕ วิเคราะห์ว่า
ปาสาทสฺส อนฺโต อนฺโตปาสาทํ ๕

๔ **อาคตสมฺโณ (อาราโม)** เป็นหุตียาพหฺพพิหิสมาส ๕ วิเคราะห์ว่า
อาคตา สมฺณาย โส อาคตสมฺโณ (อาราโม) ๕

๗. ในชาตาติตฺถิตี มีปัจจัยเท่าไร ๕ อะไรบ้าง ๕

ปฺริโม, ชนตา, โกสฺสํ ลงปัจจัยอะไร ๕ ในตฺถิตีไหน ๕ จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย ๕

๑ ในชาตาติตฺถิตี มีปัจจัย ๓ ตัว คือ **อิม อีย กีย** ๕

๒ **ปฺริโม** ลง **อิม** ปัจจัย, ในชาตาติตฺถิตี ๕ วิเคราะห์ว่า
ปฺเร ชาโต ปฺริโม ๕

๓ **ชนตา** ลง **ตา** ปัจจัย, ในสมุหตฺถิตี ๕ วิเคราะห์ว่า
ชนานํ สมฺโห ชนตา ๕

^๑ นอกจากนี้ ยังมีสมาสรูป ดัสสึละสาธนะ เพิ่มเข้ามาบ้าง แปลว่า “ผู้มี...เป็นปกติ” ๕

✎ โกลลล์ ลง ญย ปัจจัย, ในภาวตัทธิต ฯ วิเคราะห์ว่า
กุลลสฺส ภาโว โกลลล์ ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ๑-๒
ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒

-----

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. กรรมที่ทำอักขระ มี..... คือ..... ๑
- ข. พยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า..... ได้แก่ พยัญชนะ..... ๑

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ๑ ก. กรรมที่ทำอักขระมี ๔ คือ
    ชีวหามชฺฌิ ท้ามกลางลิ้น ๑
    ชีวโหปคฺคิ ถัดปลายลิ้นเข้ามา ๑
    ชีวหคฺคิ ปลายลิ้น ๑
    สกกฺกฺจํ ฐานของตน ๑ ๕
- ๑ ข. พยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า อโฆสะ ได้แก่ พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕
    คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฐ, ต ถ, ป ผ และ ส ๕

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. สทฺฐา+อิธิ สนธิเป็น..... ๑
- ข. ปจฺจตฺตํ+เอว สนธิเป็น..... ๑
- ค. เอตทโวจ ตัดบทเป็น..... ๑
- ฌ. อิจฺเจวํ ตัดบทเป็น..... ๑
- ง. ในพยัญชนะสนธิ สณฺโณโค มี ๒ อย่าง คือ..... ๑

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ๑ ก. สทฺฐา+อิธิ เป็น สทฺฐิธ ๕
- ๑ ข. ปจฺจตฺตํ+เอว เป็น ปจฺจตฺตณฺเณว ๕
- ๑ ค. เอตทโวจ ตัดบทเป็น เอตํ+อโวจ ๕
- ๑ ฌ. อิจฺเจวํ ตัดบทเป็น อิติ+เอวํ ๕
- ๑ ง. ในพยัญชนะสนธิ สณฺโณโค มี ๒ อย่าง คือ
    ชั้นพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกันอย่าง ๑
    ชั้นพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกันอย่าง ๑ ๕

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ
- ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์อย่างเดียว ๆ
- ฅ. วิเศษนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ
- ง. อุปเพว นาม, อมฺโห เป็นนิบาตบอกอะไร ๆ

ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

- ✕ ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็น ๓ คือ นามนาม ๑ คุณนาม ๑ สัพพนาม ๑ ๆ
- ✕ ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู ๆ
- ✕ ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ **เอภวนวิสติ** ถึง **อภฺจนวฺตติ** เป็นเอกวจนะ อิตถิลิงค์อย่างเดียว ๆ
- ✕ ฅ. วิเศษนศัพท์นาม แบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม ๑ นิยม ๑ ๆ
- ✕ ง. **อุปเพว นาม** เป็นนิบาตบอกปริกัปป ๆ
อมฺโห เป็นนิบาตบอกอาลปนะ ๆ

๔. วิภัติหมวดกาลาติปัตติ บอกกาลอะไร ๆ แปลว่าอย่างไร ๆ

จงเขียนวิภัติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสนสบทมาดู ๆ

- ✕ วิภัติหมวดกาลาติปัตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต ๆ แปลว่า จัก...แล้ว, ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า จักได้...แล้ว ๆ
- ✕ ได้เขียนวิภัติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสนสบท มาดังนี้

ปัญจมี (ปรัสนสบท)

	เอก.	พหู.
ป.	ตุ	อนฺตุ
ม.	หิ	ถ
อุ.	มิ	ม

๕. กิตกัจจปัจจัยในกิริยากิตก คือปัจจัยอะไรบ้าง ๆ ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร ๆ

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย ๆ

- ก. ทาตพฺพนฺติ เทยฺยํ ๆ
- ข. กโรติ เตนาคิ กรณํ ๆ

- ✕ กิตกัจจปัจจัย ในกิริยากิตก คือ **มาน ๓ ตฺวณ ตฺวา ตฺวาน** ๆ

ประโยค ๑-๒
ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

-----

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. อักษรเบื่องต้น.....ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง..... ชื่อ..... ฯ
- ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า..... ฯ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ☒ ก. อักษรเบื่องต้น ๘ ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง โ อ ชื่อ สระ ฯ
- ☒ ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ พันและริมฝีปาก เรียกว่า ทนฺโตฏฐโซ ฯ

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณฺเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
- ข. โนเหตุ, เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร ฯ ตัดและต่ออย่างไร ฯ

ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

- ☒ ก. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณฺ ๔ อย่าง คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑ อาคโม ๑ ปกติ ๑ ฯ
- ☒ ข. โนเหตุ เป็นโลปสระสนธิ, ตัดบทเป็น โนหิ+เอตํ ลบสระหน้า คือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสีย สนธิเป็น โนเหตุ ฯ
- เอตทโวจ เป็นอาเทสนิคคหิตสนธิ ตัดเป็น เอตํ+อโวจ ถ้าสระอยู่เบื้องปลาย แปลง นิคคหิตเป็น ท ต่อเป็น เอตทโวจ ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็นกี่ชั้น ฯ อะไรบ้าง ฯ
- ข. ศัพท์มนโคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วิภัตตินั้น คือ เป็นอย่างไร ฯ
- ค. เอกุณวีสติ จนถึง อฏฺฐนวุติ เป็นวจนะและลึงค์อะไร ฯ
- ฌ. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร ฯ
- ง. สมุปติ, กจฺจิ แปลว่าอย่างไร ฯ เป็นนิบาตบอกอะไร ฯ

ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

- ☒ ก. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ ๑ วิเสส ๑ อติวิเสส ๑ ฯ

- ✕ ข. ศัพท์มนโคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วิภัตตินั้น คือ นา กับ สุมา เป็น อา, ส ทั้ง ๒ เป็น โอ, สฺมี เป็น อิ, แล้วลง ส อาคม เป็น सा เป็น โส เป็น लि ฯ
- ✕ ค. เอกุณวิสติ จนถึง อฏฺฐนวุติ เป็นเอกวจนะและอิตถิลิงค์อย่างเดียว ฯ
- ✕ ฉ. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ซึ่งไม่เพราะเหตุ ฯ
- ✕ ง. สมฺปติ แปลว่า บัดเดี๋ยวนี้, เป็นนิบาตบอกกาล ฯ
กจฺจิ แปลว่า แลหรือ, เป็นนิบาตความถาม ฯ

๔. กาลาติปตฺติ บอกกาลอะไร ฯ แปลว่าอย่างไร ฯ ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่าอย่างไร ฯ จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาให้ดูด้วย ฯ

- ✕ กาลาติปตฺติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต ฯ แปลว่า “จัก...แล้ว” ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า “จักได้...แล้ว” ฯ อุทาหรณ์ โส เจ ยานํ ลภิสฺสา, อคฺจฺจิสฺสา แปลว่า ถ้าว่า เขาก็จักได้แล้วซึ่งยานไสร้, (เขา) จักได้ไปแล้ว ฯ

๕. กิริยาภิตฺก คือ ปมฺชช, ตินฺนโณ แปลว่าอย่างไร ฯ สำเร็จรูปมาจากอะไร ฯ จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัย มาด้วย ฯ

- ก. ทมิตพฺโพติ ทมฺโม ฯ
- ข. คจฺฉนฺติ เอตฺถาติ คติ ฯ
- ค. ปาริ คจฺฉติ สีเลนาคิ ปารคฺ ฯ

- ✕ ปมฺชช แปลว่า ประมาทแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก ป บทหน้า, มทฺ ชาติ ในความประมาท, แปลง ตฺวนาถิ ปัจจัย, เป็น ย ชาติมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดชาติเป็น ชช ฯ

- ✕ ตินฺนโณ แปลว่า ข้ามแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก ตรฺ ชาติ ในความข้าม, ต ปัจจัย, ชาติมี ร เป็นที่สุด อยู่หน้า แปลง ตฺ เป็น ญณ แล้วลบที่สุดชาติ ฯ

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัย มาดังนี้

- ✕ ก. ทมิตพฺโพติ ทมฺโม
(ผู้ใด) อันเขา พึงทราบได้ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า อันเขาพึงทราบได้,
เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ, ญย ปัจจัย ฯ
- ✕ ข. คจฺฉนฺติ เอตฺถาติ คติ
(ชน ท.) ย่อมไป (ในภูมิ) นั้น เหตุนั้น (ภูมินั้น) ชื่อว่า เป็นที่ไป (แห่ง ชน ท.),
เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ, ติ ปัจจัย ฯ

๕ ค. ปาริ คจฺจนฺติ สีเลนาติ ปารคฺ

(ผู้ใด) ย่อมถึง ซึ่งฝั่ง โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้หนึ่ง) ชื่อว่า ผู้ถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ,
เป็นกัตตุรูป กัตตุสภาระนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ, รฐ ปัจจัย ฯ

๖. สมาสในบาลีภาษาว่าโดยกิจ มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ อนุธวโร (ปุริโส), วีตราโค (ภิกขุ),
พหินครํ เป็นสมาสอะไร ฯ จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย ฯ

๕ สมาสในบาลีภาษาว่าโดยกิจ มี ๒ อย่าง คือ

สมาสที่ท่านลบวิภัติเสียแล้ว เรียกว่า **ลุตฺตสมาส**,
สมาสที่ท่านยังมิได้ลบวิภัติ เรียกว่า **อลุตฺตสมาส** ฯ

๕ อนุธวโร (ปุริโส) เป็นวิเศษโนภยบท กัมมธารยสมาส ฯ วิเคราะห์ว่า
อนุธ จ วโร จ อนุธวโร (ปุริโส) ฯ

๕ วีตราโค (ภิกขุ) เป็นปัญจมีพหุพพิหสมาส ฯ วิเคราะห์ว่า
วีโต ราโค ยสฺมา โส วีตราโค (ภิกขุ) ฯ

๕ พหินครํ เป็นนิปาตปุพพกะ อัพยยิภาวสมาส ฯ วิเคราะห์ว่า
นครสฺส พหิ พหินครํ ฯ

๗. ในตทสฺสตถิตฺตทิต มีปัจจัยเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

เดชสี, กายิกํ, เอกาทสี ลงปัจจัยอะไร ฯ ในตททิตไหน ฯ จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย ฯ

๕ ในตทสฺสตถิตฺตทิต มีปัจจัย ๙ ตัว คือ วิ ส สี อิก อี ร วนฺตุ มนฺตุ ฌ ฯ

๕ เดชสี ลง สี ปัจจัย, ในตทสฺสตถิตฺตทิต ฯ วิเคราะห์ว่า
เตโช อสฺส อตฺถิติ เดชสี ฯ

๕ กายิกํ ลง ฌิก ปัจจัย, ในตทตยาทิตฺตทิต ฯ วิเคราะห์ว่า
กาเยน กตํ กมฺมํ กายิกํ
กาเย วตฺตตฺติติ กายิกํ ฯ

๕ เอกาทสี ลง อี ปัจจัย, ในปุรณตฺตทิต ฯ วิเคราะห์ว่า
เอกาทสนฺหนํ ปุรณํ เอกาทสี ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ๑-๒
ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๓

-----

๑. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอะไร ฯ แบ่งเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
ข. พยัญชนะไหนบ้าง เรียกว่าอวรรค ฯ เพราะเหตุไรจึงเรียกชื่อนั้น ๆ

ได้ตอบคำถามดังต่อไปนี้

- ✕ ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร แบ่งเป็น ๒ คือ
สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษรที่เป็นสระและพยัญชนะ พร้อมทั้งฐานกรณ์ ๑
สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน ๑ ฯ
- ✕ ข. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ล ว ส ห พ อ เรียกว่า อวรรค ฯ
(อวรรค) เพราะไม่เป็นพวกเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด จึงเรียกชื่อนั้น ๆ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. จตุตาโร+อิเม	สนธิเป็น.....	ฯ
ข. ตาส+อห	สนธิเป็น.....	ฯ
ค. สเมตายสุมา	ดัตบทเป็น.....	ฯ
ฌ. ยถายิ	ดัตบทเป็น.....	ฯ
ง. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริยาปกครอง ๕ คือ.....		ฯ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ✕ ก. จตุตาโร+อิเม สนธิเป็น จตุตาโรเม ฯ
- ✕ ข. ตาส+อห สนธิเป็น ตาสาห ฯ
- ✕ ค. สเมตายสุมา ดัตบทเป็น สเมต+ายสุมา ฯ
- ✕ ฌ. ยถายิ ดัตบทเป็น ยถา+อิ ฯ
- ✕ ง. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริยาปกครอง ๕ คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑ อาคโม ๑ ปกติ ๑
สญโณโค ๑ ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา ฯ แบ่งเป็นอะไรบ้าง ฯ

ฅ. กตร, อมฺห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน ฯ

ง. กถํ, อิว แปลว่าอย่างไร ฯ เป็นนิบาตบอกอะไร ฯ

ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

✕ ก. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็น ๒ วจนะ คือ

เอกวจนํ คำพูดสำหรับออกชื่อของสิ่งเดียว ๑

พหุวจนํ คำพูดสำหรับออกชื่อของมากกว่าสิ่งเดียว คือ ตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป ๑ ฯ

✕ ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ ฯ

✕ ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องหมายกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าสังขยา ฯ

(สังขยานั้น) แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยาอย่าง ๑ ปุรณสังขยาอย่าง ๑ ฯ

✕ ฅ. กตร จัดเป็นวิเศษนสัพพนาม ฯ

อมฺห จัดเป็นปฺริสสัพพนาม ฯ

✕ ง. กถํ แปลว่า อย่างไร, เป็นนิบาตบอกความถาม ฯ

กถํ แปลว่า ด้วยประการใด, เป็นนิบาตบอกประการ ฯ

อิว แปลว่า เพียงดัง, เป็นนิบาตบอกอุปมาอุปไมย ฯ

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ในอาขยาดานั้น แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อกัตตุวาจก ฯ และกัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง ฯ

ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

✕ ก. ในอาขยาดานั้น แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ กาล คือ

กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะข้างหน้า เรียกว่า ปัจจุบันกาล ๑

กาลที่ล่วงแล้ว เรียกว่า อดีตกาล ๑

กาลที่ยังไม่มาถึง เรียกว่า อนาคตกาล ๑ ฯ

✕ ข. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ทำนั่นเอง กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่า กัตตุวาจก ฯ

กัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ฌ ฌา นา ฌหา โอ ฌเ ฌย ฯ

๕. กิตปัจจัย ในกิริยาภิตก คือปัจจัยอะไรบ้าง ฯ ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร ฯ

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

ก. ฌมฺมํ จรติ สีเลนาคิ ฌมฺมจาริ ฯ

ข. วินนติ เตนาคิ วินโย ฯ

✕ กิตปัจจัยในกิริยาภิกตฺก คือ **อนุต ตวนตุ ตาวิ** ฯ

✕ **อนุต** บอกปัจจุบันกาล ฯ

ตวนตุ ตาวิ บอกอดีตกาล ฯ

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาดังนี้

✕ ก. **ธมมํ จรติ สีเลนาติ ธมฺมจารี**

(ผู้ใด) ย่อมประพฤติ ซึ่งธรรมโดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ประพฤติซึ่งธรรมโดยปกติ, เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ, **ณิ** ปัจจัย ฯ

✕ ข. **วิเนติ เตนาติ วินโย**

(บัณฑิต) ย่อมแนะนำ ด้วยอุบายนั้น เหตุนั้น (อุบายนั้น) ชื่อว่า เป็นเครื่องแนะนำ (ของบัณฑิต), เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ, **อ** ปัจจัย ฯ

๖. อะไร ชื่อว่าอัพยयीภาวสมาส ฯ และอัพยयीภาวสมาสนั้นมีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

ก. **ขตุติโย (อหํ) อิติ มาโน ขตุติยมาโน** ฯ

ข. **ทรสสุส อภาโว นิทุทรถํ** ฯ

✕ สมาสที่มีอุปสัคหรือนิบาตอยู่ข้างหน้า ชื่อว่า อัพยयीภาวสมาส ฯ

✕ อัพยयीภาวสมาสนั้น มี ๒ อย่าง คือ **อุปสัคคบุพพุโก ๑ นิปาตบุพพุโก ๑** ฯ

ได้บอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

✕ ก. **ขตุติโย (อหํ) อิติ มาโน ขตุติยมาโน** เป็นสัมภาวนบุพพบท กัมมธารยสมาส ฯ

✕ ข. **ทรสสุส อภาโว นิทุทรถํ** เป็นอุปสัคคบุพพุกะ อัพยयीภาวสมาส ฯ

๗. ในตรัตยาภิตัทธิตและฐานัตถิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

สงฺฆิกํ, ทสฺสนิโย ลงปัจจัยอะไร ฯ ในตัทธิตไหน ฯ

✕ ในตรัตยาภิตัทธิต มีปัจจัย ๑ ตัว คือ **ณิก** ฯ

✕ ในฐานัตถิต มีปัจจัย ๑ ตัว คือ **ฮิย** ฯ

✕ **สงฺฆิกํ** ลง **ณิก** ปัจจัย, ในตรัตยาภิตัทธิต ฯ

✕ **ทสฺสนิโย** ลง **ฮิย** ปัจจัย, ในฐานัตถิต ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.